

– сприянні захисту трудових, соціально – економічних прав та інтересів поліцейських відповідно до вимог законодавства України про соціальний захист і діяльності професійних спілок та здійсненні інших повноважень.

Зазначимо, що діючий Закон про поліцію містить окремі норми, які дають можливість у порядку субсидіарності застосовувати норми трудового і житлового права при забезпеченні правового статусу службовців Національної поліції України.

Література:

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580 – VIII // Офіційний вісник України. – 2015. – № 63. – Ст. 2075

2. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. № 889 – VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 4. – Ст. 43

М. М. Юрлов¹

А. І. Попова²

СТАНОВЛЕННЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ

В ідеї створення Міжнародного кримінального суду втілені багатотисячлі прагнення людства до справедливого світопорядку, неможливого без карності тяжких злочинів, що зазіхають на основи людської цивілізації. «Уже давно було визнано, – наголошується у вироку Нюрнберзького трибуналу, – що міжнародне право накладає борг і обов'язки на конкретних осіб так само, як і на державу. Злочини проти міжнародного права вчиняються людьми, а не абстрактними категоріями, і тільки шляхом покарання окремих осіб, що здійснюють такі злочини, можуть бути дотримані усталення міжнародного права» [1].

Ключовою подією, що зробила істотний вплив на розвиток міжнародного кримінального правосуддя, стало проведення після завершення Другої світової війни міжнародних кримінальних процесів над військовими злочинцями

¹ Викладач спеціальної кафедри № 2 Інституту підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

² Студентка 2 курсу Інституту підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

в Нюрнберзі і Токіо. Нюрнберзький процес обґрунтовано вважається «вихідною точкою» сучасного міжнародного кримінального права. Нюрнберзьке міжнародне кримінальне право, ставши феноменом правової культури, значно розширило базу солідарних антивоєнних дій країн і народів і в цьому сенсі сприяло зміцненню універсальної основи національних кримінальних законодавств, перетворившись поступово в глобальну правову систему [2].

Визнаючи позитивний вплив Нюрнберзького і Токійського трибуналів на розвиток ідеї МКС, слід в той же час указати на деякі їх конструктивні недоліки. Перш за все, це були суди переможців над переможеними. Не отримали належної правової оцінки воєнні злочини союзників, що стало предметом критики з боку сучасників. Викликало нарікання і те, що суд складався лише з суддів країн-переможниць. Тому під питання була поставлена неупередженість і незалежність таких суддів [3].

Неабиякий вплив на ідею створення Міжнародного кримінального суду здійснив Міжнародний трибунал по колишній Югославії. Він став першим після Нюрнберзького і Токійського трибуналів міжнародним органом для розгляду справ про воєнні злочини, злочини проти людяності і геноциду. Однак його важлива відмінність полягає в тому, що в Нюрнберзі і Токіо переможці судили переможених, а МТКЮ є органом міжнародного співтовариства, який розглядає справи про злочини незалежно від того, на чиєму боці були ті, хто їх вчинили.

Проте, цей трибунал також часто піддається критиці, особливо з боку влади Сербії та Російської Федерації, за наявну в його роботі необ'єктивність, що виливається в набагато більшу кількість засуджених сербів і більш суворі вирoki щодо них, ніж у відношенні хорватів, боснійських мусульман і косовських албанців [4]. 60% обвинувачених складають серби і чорногорці, в гаазькій в'язниці виявилось практично все військово і цивільне командування Сербії [5]. Хорвати становили лише 18% всіх обвинувачених, проте все хорватські генерали були повністю виправдані [6]. В результаті, за версією суддів, в ході 4 – х річної війни злочини здійснювали виключно серби, що перетворює конфлікт у «боротьбу добра зі злом» [5].

Що стосується Руандійського трибуналу, то він існував як допоміжний орган ООН та був заснований для судового переслідування осіб, відповідальних за геноцид, здійснений на території Руанди, і громадян Руанди, відповідальних за геноцид, здійснений на території сусідніх держав, в період з 1 січня 1994 року по 31 грудня 1994 року [7].

Всі ці міжнародні трибунали (Нюрнберзький, Токійський, по Руанді та по колишній Югославії) були створені тільки для розгляду конкретних зло-

чинів, скоєних в конкретний час і в умовах конкретних конфліктів. Саме тому і склалася думка, що потрібен незалежний постійний єдиний суд, який би розглядав справи осіб, обвинувачених у вчиненні злочинів геноциду та інших злочинів, які будуть належати до компетенції цього органу на підставі міжнародних конвенцій.

17 липня 1998 року на Дипломатичній конференції в Римі 120 держав – членів Організації Об'єднаних Націй уклали Римський статут Міжнародного кримінального суду, який набув чинності 1 липня 2002 року. 21 країна утрималась від голосування, сім країн проголосували проти. До 2002 року Ізраїль, Судан та Сполучені Штати Америки відкликали свої підписи [8]. 16 листопада 2016 року президент Російської Федерації Володимир Путін видав розпорядження № 361 – рп «Про намір Російської Федерації не стати учасником Римського статуту Міжнародного кримінального суду» [9].

Напередодні, 14 листопада, Прокурор Міжнародного кримінального суду надала звіт про дії по попередньому розслідуванню щодо подій на Україні, а саме анексії Криму та міста Севастополь Російською Федерацією. Прокурор кваліфікувала окупацію як міжнародний збройний конфлікт між Російською Федерацією та Україною. Також ситуація у Донецькій та Луганській областях кваліфікується щонайменше як збройний конфлікт одночасно неміжнародного та міжнародного характеру [10]. Чи не це твердження Прокурора змусило владу Російської Федерації відмовитись від долучення до міжнародної спільноти, через страх стати об'єктом міжнародного кримінального правосуддя? Наступною за РФ, рішення про розрив відносин з МКС оголосив президент Філіпін Родріго Дутерте. Причиною стала зацікавленість МКС війною з наркотиками, наслідком якої стало вбивство більше ніж 3,5 тис. чоловік. Дутерте також заявив, що жодна держава в Азії не хотіла би ратифікувати Римський статут [11].

Станом на 2016 рік, МКС вже покинуло 2 країни: ПАР та Бурунді. 26 жовтня 2016 року Міністр інформації Гамбії Шериф Боджанг повідомив про припинення співпраці країни з Міжнародним кримінальним судом, обґрунтувавши це рішення тим, що МКС в дійсності є судом європейців для переслідування і приниження людей іншого кольору шкіри. Дев'ять з десяти всіх справ, що розглядаються судом, дійсно пов'язані зі злочинами в Африці. Отже, Гамбія стала третьою країною, що вийшла з МКС. Наразі є інформація про подібні наміри парламенту Кенії [12]. Можливо ці події є свідченням початку кризи діяльності Міжнародного кримінального суду?

Отже, на прикладі розгляду діяльності Міжнародного кримінального суду, можемо зробити однозначний висновок: міжнародне кримінальне

правосуддя наразі ще знаходиться в процесі становлення і в даний момент переживає свою першу серйозну кризу. Сама по собі ідея міжнародного кримінального правосуддя повільно, але вірно робить позитивний вплив на свідомість людей, формуючи нове міжнародне праворозуміння, сприяючи утвердженню великої ідеї про верховенство прав і свобод людини. Проте її реалізація, зокрема, той факт, що за 14 років діяльності суд виніс лише 3 обвинувальних вироки, а до 2016 року не розглядав ситуації тільки на Африканському континенті, свідчить про необхідність терміново переглянути підхід. Перші кроки нового Прокурора – розслідування ситуації в Грузії в 2008 році, заяви щодо розслідування ситуацій в Афганістані, Іраку та Україні свідчать як раз про нову стратегію. Чи буде вона ефективною? Чи взагалі міжнародне кримінальне право може працювати? Це залежить від того, на що підуть найбільш сильні держави, чи захочуть вони підкоритися ідеалу, який пов'язаний з ризиком і вимагає готовності застосовувати рівні принципи як до злочинців з третіх країн, так і до власних військовослужбовців та громадян.

Література:

1. Нюрнбергский процесс: Сборник материалов. – В 8 т. – М.: Юридическая литература, 1999. – Т. 8. – 609 с.
2. Трикоз Е. Н. Формирование «нюрнбергской модели» международных преступлений // Международное право – International law. – 2006. – № 3 (27). – С. 47.
3. Международное правосудие в прошлом и настоящем [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.hrights.ru/text/b23/Chapter4%201.htm>
4. Гагское «правосудие» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rusk.ru/newsdata.php?idar=105085>
5. Как Гагский трибунал притворился Нюрнбергским [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://republic.ru/world/kak_gaagskiy_tribunal_prevratilsya_v_nyurenbergskiy-853600.xhtml
6. Готовина и Маркач ослободжени оптужби [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.politika.rs/scc/clanak/240127/Gotovina-i-Markac-oslobodeni-optuzbi>
7. Международный трибунал по Руанде [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki/Международный_трибунал_по_Руанде
8. United Nations Treaty Database entry regarding the Rome Statute of the International Criminal Court [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XVIII-10&chapter=18&lang=en

9. Распоряжение Путина не освобождает Россию от обязательств. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lb.ua/world/2016/11/17/350987_rasporyazhenie_putina_osvobozhdaet.html

10. Отчет о действиях по предварительному расследованию (2016 г.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.icc – cri.int/iccdocs/otp/161114 – otp – rep – PE – Ukraine.pdf>

11. Philippines' Duterte says may follow Russia's withdrawal from 'useless' ICC [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reuters.com/article/us – philippines – duterte – icc – idUSKBN13COGS>

12. Gambia: The ICC Should Be Called the International Caucasian. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://foreignpolicy.com/2016/10/26/gambia – the – icc – should – be – called – the – international – caucasian – court/>

Ж. В. Чевичалова¹

ЩОДО ПРИНЦИПУ ТІСНОГО ЗВ'ЯЗКУ В ДОГОВІРНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ У МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ

Як відомо, використання прив'язки найбільш тісного зв'язку означає застосування до приватного правовідношення з іноземним елементом права тієї держави, з якою воно найбільш тісно пов'язане. За своєю сутністю найбільш тісний зв'язок є абстрактним критерієм, зміст якого може трактуватися принципово різним чином. При цьому пошук об'єктивних критеріїв для встановлення права, що підлягає застосуванню, базується на підходах, окреслених у доктрині Ф. Савіньї, з іменем якого традиційно пов'язують виникнення концепції гнучкого колізійного права. Згідно з доктриною Ф. Савіньї, під час встановлення застосовного права відбувається відшукання для кожного юридичного відношення тієї правової сфери, до якої воно належить за своєю природою.

На сучасному етапі розвитку міжнародного приватного права вивченню найбільш тісного зв'язку присвячені численні праці як зарубіжних, так і вітчизняних науковців, з огляду на його дедалі зростаючу застосовуваність. Серед учених пострадянського простору можна назвати В. В. Буланова, В. В. Кудашкіна, З. І. Вороніну; в Україні – вивченню цього питання приділяли увагу А. А. Степанюк, А. С. Довгерт, Е. М. Грамацький та ін.

¹ Кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.